

8

alleen samen Krjgen we de wooncrisis onder Controle

STAALSHYPOCRISIE B.V.

THIS MESSAGE IS SPONSORED BY: VPL XIRAV

Kraken gaat door!

Op bezoek bij de activisten van Vrij Parkeren Leiden

Vrienden schuilen voor de bommen

Oekraïense student vraag om steun

11

Een app als mentale buienradar

Psychologen werken eraan

Russische invloed FVD-leider Thierry Baudet gaf zelf toe dat politiek filosoof John Laughland meeschreef aan zijn proefschrift. 'De geleerden zijn het eens dat Laughland een verlengstuk van het Kremlin is', aldus biografen Harm Ede Botje en Mischa Cohen. 'Anoniem meeschrijven mag niet, maar de Leidse universiteit ziet opvallend genoeg geen reden om een onderzoek in te stellen.'

12

Rechtenstudenten blijven schrijven bij tentamens

Rechten wil graag fysieke tentamens met laptops afnemen, maar heeft te weinig computers en locaties om de enorme groepen studenten te toetsen.

DOOR VINCENT BONGERS

Rechten zou het liefst de pen in de ban doen bij tentamens, maar dat is nog niet altijd mogelijk. Digitale tentamens afnemen in een zaal met laptops heeft voordelen. Nakijken gaat vlotter, want ontcijferen van handschriften is niet nodig. Ook kunnen gesloten vragen automatisch worden nagekeken.

'Digitalisering van tentamens is een doel van de faculteit', zei Ton Liefwaard van het rechtenbestuur tijdens de faculteitsraad. Maar de capaciteit is beperkt, vervolgde hij. 'Er zijn ruim 900 laptops in het Universitair Sportcentrum beschikbaar. Sommige tentamens worden echter door 1600 studenten gemaakt. Dat redden we dan uiteraard niet.' Sommige tentamens worden zelfs door 1700 studenten gemaakt, rekende personeelsraadslid Michiel van Emmenrik voor. 'Op welke termijn zijn er genoeg laptops beschikbaar?'

Liefwaard: 'We hadden op tweeduizend laptops ingezet, maar dat is op dit moment gewoon niet reëel.' En ook als er wel voldoende computers zijn, blijven er andere problemen bestaan: tentamenlocaties als Holiday Inn, Hooglandse Kerk en Pieterskerk zijn niet optimaal ingericht op digitale tentaminering.

'Het is niet onmogelijk om het voor elkaar te krijgen, maar zaken als de internetvoorziening moeten ook in orde zijn. Ik zie het niet op korte termijn gebeuren dat we faciliteiten krijgen die groot genoeg zijn om deze tentamens af te nemen met laptops. Een mogelijkheid om de grootste tentamens te splitsen in twee groepen achter elkaar is echter ook niet zo eenvoudig.'

'We willen een oplossing', zei Mirjam Sombroek van het rechtenbestuur. 'Tijdens de sessies over het universitaire strategisch plan hebben we tegen het college van bestuur gezegd dat investeren in ict en onderwijs een absolute prioriteit is voor Rechten. Het kost heel veel tijd om voortdurend alternatieven te moeten zoeken voor tentamens.' Bij de grote tentamens in de Pieterskerk en de Hooglandse kerk moeten de studenten echter voorlopig nog naar de pen grijpen. 'Mogelijk worden die tentamens dan vervolgens gescand, zodat er wel digitaal kan worden nagekeken', aldus Liefwaard. 'We moeten verder goed uitleggen wat studenten bij een fysieke toets kunnen verwachten. Er zijn namelijk studenten die door corona alleen maar online tentamens hebben gehad.'

Download de Mare-ap

De kloof tussen wetenschap en samenleving groeit, waarschuwt minister Robbert Dijkgraaf.

Nepnieuws en bedreigingen aan wetenschappers nemen toe. 'Maar dat ongemak mag niet op jullie schouders belanden.'

DOOR OSCAR VAN PUTTEN
FOTO MONIQUE SHAW

Hij is 'als een kwantumdeeltje dat in twee posities tegelijkertijd zit', zegt Robbert Dijkgraaf. De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voelt zich namelijk nog steeds een wetenschapper. Vrijdag gaf hij zijn eerste publieke rede als bewindspersoon in het Kamerlingh Onnes Gebouw, waar hij meer dan veertig jaar geleden als leerling voor het eerst een universiteit bezocht. De boodschap van de lezing 'Wanneer kennis kritiek wordt' is serieus. Volgens Dijkgraaf zijn we in ons dagelijks leven steeds afhankelijker van wetenschap en technologie, terwijl we er steeds minder van begrijpen. 'De wetenschap zit letterlijk in onze binnenzak en in onze bloedsomloop, zeker als je gevaccineerd bent.'

Tegelijkertijd groeit de kloof tussen wetenschap en samenleving, zo blijkt uit de hoeveelheid nep-

nieuws en bedreigingen aan wetenschappers. Het zijn problemen die de coronacrisis pijnlijk blootlegde. De razendsnelle ontwikkeling van vaccins had moeten aantonen dat 'de wetenschap werkt', zegt hij. 'Maar er stond een kleine minderheid op die anders tegen die werkelijkheid aankeeke. Dat sommigen een levensreddend geschenk niet konden accepteren, was voor mij de grootste verrassing van de pandemie.' Daarbij moeten we niet iedereen over een kam scheren, benadrukte hij. 'Onbegrip, desinformatie of slechte ervaringen kunnen allemaal de oorzaak zijn. Het is nooit prettig als de werkelijkheid anders in elkaar zit dan je dacht, als de wetenschap je een zekerheid afneemt of je dwingt je gedrag te veranderen.'

Het is niet makkelijk om deze groep te bereiken, concluderen vier wetenschappers na de lezing in een panelgesprek. 'In mijn lessen laat ik studenten in conversatie gaan met vaccin-weigeraars', vertelt Marc Van Ranst, viroloog aan de KU Leuven en lid van het Belgische OMT. 'Dat loopt altijd heel tragisch af.' Wat is dan wel de oplossing? Ionica Smeets, hoogleraar wetenschapscommunicatie, pleit voor meer dialoog. 'Je gaat zelden iemand met twijfels overtuigen met alleen feiten. Het is een heel enge gedachte dat je een spuit in je baby stopt en dingen inspuut waarvan je niet precies weet wat het is. Die angst moet je erkennen.' Zelfs met dialoog overtuig je niet iedereen: de panelleden hebben geregeld te maken met dreigementen. Van Ranst, die geregeld met virusont-

Wetenschap + Politiek = Politiek

kenners in discussie gaat, heeft al anderhalf jaar politiebescherming en moest vorig jaar zelfs onderduiken. 'Mijn zoon van elf durft niet meer de voordeur open te doen. Vroeger maakte hij YouTube-filmpjes waarmee hij bekend wilde worden, nu blijft hij het liefst zo anoniem mogelijk.' Smeets laat het niet zover komen: 'Sinds ik een doodsbedreiging heb gekregen, blijf ik weg van controversiële onderwerpen.' 'Je hebt geen controle over de idiote Twitteraar op de bank', aldus Ineke Sluiter, president van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. 'Maar er is een grote zwijgende meerderheid die wel vertrouwen heeft in de wetenschap. Het zou helpen als die hun mond zou opentrekken.' Ook in de politiek kan het beter. Gerrit Hiemstra, weerman bij de NOS, wordt 'soms ook door politici uitgescholden'. 'Inmiddels hebben we een omroep die zieltjes wil winnen met nepnieuws', zegt hij verwijzend naar Ongehoord Nederland. 'De politiek heeft dat probleem gecreëerd door dat soort zaken toe te staan.'

'Sommige mensen verwarren wetenschappelijke feiten met een mening', zegt Van Ranst. 'Je kan in de Tweede Kamer de grootste onzin verkondigen en dat verantwoorden als vrije meningsui-

ting. Het is kwalijk als een deel van de bevolking daar achter gaat staan.' 'Het concept van voortschrijdend inzicht is bij heel veel mensen afwezig. Wanneer een politicus van gedachten verandert, is dat een doodzonde. Die wordt daar jaren later nog op aangerekend. Als wetenschapper ben je verplicht om van mening te veranderen. Wanneer je dat niet doet, ben je waarschijnlijk bezig met religie.'

Hiemstra: 'Vaak levert de wetenschap een *inconvenient truth* die de politiek niet wil horen. Maar het is belangrijk dat wetenschappers dat verhaal blijven herhalen.' Dijkgraaf belooft zich hard te maken voor de wetenschap. 'Als politicus zit je in de minst comfortabele positie. Dat ongemak moet niet op de schouders van de wetenschap komen te liggen.' Van hem mag het vergaren

en inzetten van kennis 'meer het gesprek van de dag worden in politiek Den Haag'. Maar de grens tussen wetenschap en politiek moet niet vertroebelen. 'De wetenschap kan scenario's schetsen, en de politiek moet een keuze tussen die scenario's maken. Die moet het in volle vrijheid kunnen doen. Als je wetenschap en politiek mengt, dan krijg je politiek.'

De alledaagsheid van de slaaf

Ik heb me in de afgelopen jaren aardig door de verzamelde werken van een van Korea's meest geëerde klassieke schrijvers, Yi Kyubo, heen weten te vertalen. Yi schreef zijn laatste gedicht acht eeuwen geleden, maar zijn oeuvre sprankelt nog steeds, zet aan tot een lach of ontroert. Zoals de epitaaf die hij schreef voor een overleden boeddhistisch monnikje van twaalf dat zijn eigen zoon bleek te zijn. Niet alle teksten zijn nog even begrijpelijk, laat staan relevant. In die acht eeuwen is er het nodige veranderd en de contemporaine context is vaak niet meer te reconstrueren. Maar de stem van een intelligente, vaak grappige en soms bedroefde man klinkt duidelijk door en zijn geluk en verdriet zijn herkenbaar. Hij verloor kinderen, maakte carrière aan het hof (en schopte het tot premier), en leefde ten tijde van staatsgrepen, maatschappelijke onrust, en allesvernietigende oorlog met de Mongolen. Yi Kyubo's oeuvre is een schoolvoorbeeld van de empathie die literatuur wordt geacht te stimuleren. Ook aan de andere kant van de wereld leefden acht eeuwen terug mensen die we vandaag de dag nog steeds kunnen begrijpen. Toch is dat niet het hele verhaal. In zijn *Inscriptie om mijzelf te waarschuwen* schrijft Yi:

Vertel niet al je geheimen, alleen maar omdat je op intieme voet staat met elkaar, Ik slaap onder dezelfde deken als mijn favoriete vrouw en bijzitten, maar we willen elk iets anders.

Spreek niet onbekommerd wanneer je een slaaf ontbiedt, Hij lijkt wellicht meegaand van buiten, maar bekokstoofd van binnen zijn ontsnapping.

Hoeveel te meer geldt dit wel niet voor hen die niet je echtgenoot of slaaf zijn?

De inscriptie biedt praktische raad aan een man met meerdere vrouwen en slaven, een niet ongebruikelijke situatie in de Koryŏ samenleving waar waarschijnlijk dertig tot veertig procent van de samenleving onvrij was. Geen voorbeeld van de veelgeroemde empathie waartoe literatuur kan aanzetten, maar tegelijkertijd is Yi's waarschuwing aan zichzelf niet onbegrijpelijk. Het is verleidelijk om het, ook vanwege de niet direct in het oog springende literaire excellentie ervan, niet op te nemen in mijn selectie van vertaalde teksten. Slavernij is slecht, dat vinden we allemaal, maar het moet de boel niet bederven. Vroeger was vroeger en toen lagen de dingen nu eenmaal anders.

En dat vraag ik me nu juist af. Het gemak waarmee Yi schrijft over zijn slaven, op wie hij ongetwijfeld gesteld was omdat zij vaak een leven deelden met de familie die hen volgens de wet bezat, of de alledaagsheid waarmee hij in een stuk over vriendschap tussen twee geleerden vermeldt dat een jonge slaaf zo prachtig zingt bij het gezamenlijk dronken worden: het lijkt zoveel op het gemak waarmee wij wegwerpmode consumeren, wetende dat kinderhandjes die hebben vervaardigd, en op de alledaagsheid van meldingen over dwangarbeid en uitbuiting in Xinjiang, Qatar, of Tilburg, want wat moeten we zonder katoen, voetbal, of pakketbestellingen.

Ik vermoed dat de alledaagsheid van de slaaf in wereld en werk van iemand zo ver van ons verwijderd als Yi Kyubo de empathie die ontstaat als we lezen over zijn verdriet bij de dood van zijn zoon of over een geslaagd drinkgelag met oude vrienden volledig intact laat.

Toegegeven, we leven in een wereld waarin slaven zoals die in de dertiende eeuw in Korea niet meer bestaan. Toch zijn er nog nooit zoveel mensen geweest die in slavernij leven als vandaag. Heel veel lijkt het ons niet te doen, want het moet allemaal wel betaalbaar blijven. De echte resonantie die ik oppik uit het werk van Yi Kyubo is dat het goed mogelijk is om een goede vader en trouwe vriend te zijn, om carrière te maken vanwege je bestuurlijke vaardigheden, om de beste schrijver van je generatie te zijn, om verlicht, opgeleid, laconiek en op zijn tijd ironisch en cynisch te zijn, om echt verdriet en lijden te hebben ondergaan, en toch het bloed van beide handen te hebben druipen. Dat empathie zich over afstanden gemeten in eeuwen uitstrekt is mooi, bemoeiend zelfs. Dat in die tijd het vermogen van de mens om zich te bezodenen met het ergste wat we een medemens kunnen aandoen zonder dat ons dagelijks leven te laten ontregelen niet veranderd is, minder.

Psychologie op de schop om fraude eerder te herkennen

Om grootschalige wetenschapsfraude in de toekomst te voorkomen, voert het Instituut Psychologie veranderingen door. 'In isolement is ruimte voor misbruik. Dat moeten we doorbreken.'

DOOR VINCENT BONGERS EN SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK
ILLUSTRATIE SILAS.NL

De wetenschapsfraude van voormalig Leids psycholoog Lorenza Colzato heeft erin gehakt bij het Instituut Psychologie. Eind 2019 kwam aan het licht dat Colzato in twee publicaties had gefraudeerd, uit een vervolgonderzoek dat afgelopen november werd afgerond bleek dat ze in nog eens vijftien publicaties de fout in is gegaan.

Mede door deze casus zag het Instituut Psychologie 'aanleiding om te bekijken wat we kunnen doen om dit soort casussen in de toekomst te voorkomen', vertelt wetenschappelijk directeur Andrea Evers.

Volgens de hoogleraar gezondheidspsychologie zitten er 'weeffouten' in hoe de wetenschap is georganiseerd. 'Die is veel te veel rondom een hoofdonderzoeker (die een onderzoeksgroep leidt, *red.*) georganiseerd, van wie jonge onderzoekers afhankelijk zijn en waardoor zij in een isolement terecht kunnen komen.'

Volgens Evers kan in zo'n situatie te gemakkelijk wetenschappelijk wangedrag ontstaan. Dat is ook gebeurd in de affaire Colzato. 'In isolement is ruimte voor misbruik. Dat moeten we doorbreken.'

Dat probeert het instituut onder meer te bereiken door hoofdonderzoekers niet meer in hun eentje een onderzoeksgroep te laten leiden, zoals bij Colzato nog wel gebeurde. 'De norm wordt dus dat er geen besluiten meer door één iemand kunnen worden genomen.'

Ook wordt van onderzoeksgroepen nu verwacht dat zij meer samenwerken met onderzoeksgroepen van andere afdelingen. Volgens Evers is dat de sleutel tot het voorkomen van machtsmisbruik en afhankelijkheid.

'We vinden dat onze zes afdelingen te weinig van elkaar afweten. Daarom gaan we op alle zes een onderzoekskoördinator aanstellen. Zij gaan elkaar beter informeren over hoe ze omgaan met hun onderzoek. Die coördinatoren zijn hoogleraren of universitair (hoofd)docenten en worden verantwoordelijk voor het onderzoeksbeleid en data-management.'

Daarnaast worden de PhD-trajecten sinds een aantal jaar gemonitord 'om promovendi te beschermen en hun isolement te doorbreken', zegt Evers. 'Zij krijgen nu allemaal een onafhankelijke begeleider met wie ze, los van hun promotor, minimaal een keer per jaar in gesprek gaan en aan wie ze rekenschap moeten afleggen. Dan komt het veel sneller aan het licht als er iets misgaat. In de tijd van Colzato deden we dit nog niet, maar we denken dat dit een hoop

problemen had kunnen voorkomen.'

Evaluatiegesprekken met promovendi, die voorheen alleen samen met de promotor werden gevoerd, worden nu ook afgenomen met een derde partij erbij. 'Je mag zelf kiezen wie', zegt Evers. 'Dat kan bijvoorbeeld het afdelingshoofd zijn, of een onderwijscoördinator.' Het gebeurt nog niet op alle afdelingen, maar Evers wil het in het hele instituut doorvoeren.

Toch bestaat dan nog steeds de kans dat alle begeleiders aan dezelfde kant staan en hun positie tegenover promovendi alsnog kunnen misbruiken. 'Om dat te ondervangen, hebben we nu dat monitoringsysteem', aldus Evers. Verder werkt het instituut sinds de Colzato-affaire met zogenoemde 'publicatiepackages'. 'Dat houdt in dat een onderzoeker die een artikel heeft gepubliceerd, de data en het analyseplan opslaat in het datasysteem van het instituut. Daardoor is nu alles controleerbaar.'

Een veel recentere verandering is de uitbreiding en herinrichting van het instituutbestuur.

'Daar zijn we het afgelopen half jaar mee bezig geweest. We hebben nu niet meer alleen een onderwijsdirecteur, maar ook een onderzoeksdirecteur. En er is nu een vice-wetenschappelijk directeur die mij kan vervangen en met wie ik dingen samen kan doen.'

Het instituut krijgt daar geen extra financiering voor van het college, maar maakt tijdelijk gebruik van de reserves van het instituut.

'We geloven heel erg in het brede bestuursmodel. We hebben nu meer overzicht en meer contact met de medewerkers. Daardoor weten we beter wat er speelt, van de promovendus tot de universitair docent en van de hoofdonderzoeker tot het afdelingshoofd.'

Door de veranderingen is het niet zo dat het instituut nu 'op grote schaal meldingen van misstanden' krijgt. 'Wel weten we dat onze promovendi blij zijn met elke stap die we zetten om wetenschappelijke integriteit en *open science* te waarborgen. Je wil dat misstanden in een zo vroeg mogelijk stadium worden herkend. Maar voorkomen kun je het nooit.'

Wetenschappelijk directeur: 'Zwartgelakte lijst moet zo snel mogelijk openbaar'

'Ik realiseer me sinds de affaire Colzato veel meer hoe veel impact zo iets nog jaren later heeft op de onderzoekers die ermee te maken hebben', zegt wetenschappelijk directeur van het Instituut Psychologie Andrea Evers over de nasleep van de wetenschapsfraude van de voormalig Leidse psycholoog.

De onderzochte publicaties zijn zwartgelakt in het rapport, waardoor voor de wetenschap nu niet duidelijk is welke artikelen wel en niet frauduleus zijn.

Evers wil dat anders zien. 'Wij zouden willen dat die publicatielijst zo snel mogelijk wordt gepubliceerd. Iedereen wordt er ongelukkig van dat die tijdschriften er jaren over doen om de artikelen terug te trekken.'

Evers weet niet of het instituut zelf daar een rol in kan spelen. 'Ik denk dat alleen de universiteit daarin stappen kan nemen, niet ons instituut. Ik ben niet thuis in de precieze afhandeling van dat soort zaken. Als er een of twee co-auteurs tegen zijn, wordt het al heel ingewikkeld. Maar uiteindelijk worden de publicaties toch openbaar, dus iedereen is geholpen met zo veel mogelijk openheid. Dan weten we welk werk wel en niet deugt. We hebben nog niet alle auteurs kunnen spreken, maar ik ben ervan overtuigd dat de meeste niet willen dat dit proces jaren duurt.'

Jaap de Hoop Scheffer en Oekraïense student Daniela Yampolska in de Hooglandse Kerk.

Waarom moet mijn zusje schuilen?

'Jezus, ik ben wel echt *underdressed*', zegt een bezoeker die zaterdag de blauwgeel gekleurde Hooglandse kerk inloopt, om zich heen kijkt en alle jasjes, dasjes en nette kleding van de andere 749 bezoekers ziet. In een krappe week tijd zette studentenvereniging Minerva een symposium over de oorlog in Oekraïne op poten, met indrukwekkende namen op de lijst. Jaap de Hoop Scheffer (voormalig secretaris-generaal van de NAVO) en Robert Serry (oud-ambassadeur in Oekraïne) werden meteen gestrikt. Eén dag voor aanvang werd ook minister van Financiën Sigrid Kaag nog over de streep getrokken.

Best spannend, vindt Minerva-voorzitter Ole van Betten, ook in pak en bestuursdas. 'Het is net zoals vroeger, alsof je een hele belangrijke voetbal- of hockeywedstrijd gaat spelen.' Zijn vereniging 'voelde de wil om betrokken te zijn', zegt hij. 'We waren blij dat we weer open mochten en dat de vrijheid weer terug is zoals we die gewend zijn. Tegelijkertijd was het een groot contrast met wat er aan de andere kant van Europa gebeurt.'

Als hij het symposium samen met burgemeester Henri Lenferink wil openen, is er een klein probleem: de burgervader is nergens te bekennen. Als de klok twee uur slaat, en Jaap de Hoop Scheffer al op het podium had moeten staan, begint moderator Jean-Pierre Kempeneers maar te grappen richting het publiek. 'Blijkbaar is hij verdwaald in zijn eigen stad.' Precies op dat moment stapt Lenferink de kerk binnen.

Studentenvereniging Minerva hield een symposium over de oorlog in Oekraïne. Te midden van topdiplomaten deed ook een Oekraïense student haar verhaal, en kreeg een staande ovatie.

DOOR PIM BAKX
FOTO MARC DE HAAN

De Hoop Scheffer kon geen nee zeggen tegen zijn oude vereniging, zegt hij. 'Ik heb moeite mij op iets anders te concentreren dan de oorlog. Ik laat mij meeslepen door emoties.' Maar hoe moeilijk de beelden van massagraven, hoogzwangere vrouwen op brancards en uitgehongerde kinderen in schuilkelders het ook maken, het is volgens de ervaren diplomaat belangrijk dat politieke leiders zich niet laten leiden door gevoelens. 'Een *soft power union* in een *hard power* omgeving zal geen verschil maken.'

Als na zijn ruim dertig minuten durende speech een Minerva-reïnist uit het publiek hem bevraagt over de dreiging van een nucleaire aanslag op de Maasvlakte, reageert De Hoop Scheffer bedaard. 'Ik heb Poetin een aantal keer ontmoet, en ben ervan overtuigd dat het een heel rationeel denkende man is. Hij wil ons juist laten denken dat hij onvoorspelbaar is.'

Als alle bezoekers gaan staan om voor haar te klappen, raakt de student geëmotioneerd. 'Ik heb nog veel contact met vrienden in Oekraïne en stuur ze alle video's door van demonstraties en evenementen

zoals deze', zegt ze. 'Ze halen daar enorm veel steun uit, dat weet ik.'

Minister van Financiën Sigrid Kaag, die druk bezig was met campagne voeren in Amsterdam en Utrecht voor de gemeenteraadsverkiezingen, voelde juist vanwege haar plichtsbefes de noodzaak om ook nog langs Leiden te komen. 'Er woedt een oorlog recht voor onze deur. Wanneer onze Oekraïense kameraden worden blootgesteld aan zulke heftige mensenrechtentovertradingen, is het minste wat ik kan doen jullie hier te woord staan.'

Het galmende kerkgeluid helpt daar niet bij. 'Als ik een zangeres was, zou deze ruimte vast een prachtige akoestiek hebben, maar nu kan ik je toch wat lastig verstaan', zegt ze tegen de bezorgde student die zich afvraagt hoe lang Nederland solidair blijft met Oekraïne, als de gevolgen van sancties tegen Rusland merkbaar zullen zijn. 'We werken met de middelen die we hebben', antwoordt Kaag. 'Dus accepteren we dat er een prijs is die we zullen moeten betalen.'

'Je ziet dat de maatschappelijke betrokkenheid onder studenten en onze leden groeit', zegt voorzitter Van Betten na afloop. Dat er ruim 1100 euro werd opgehaald voor Giro555, dankzij een te scannen QR-code op de flyer, stemt hem tevreden. 'Ik denk dat dit een mooie kickstart is van het maatschappelijk deel van de vereniging.'

'Poetin is een rationele man die ons wil doen denken dat hij onvoorspelbaar is'

Een regenboogbeeld van brons

Zaterdagmiddag werd aan de Haarlemmerstraat het zogeheten Regenboogkunstwerk onthuld. Op initiatief van COC Leiden maakte de Leidse kunstenaar Koen Hauser een beeld waarin de lichaamsdelen van bestaande standbeelden én mensen uit de LHBTI-gemeenschap samensmelten. Wethouder Yvonne van Delft en COC-voorzitter Debbie Helaha haalden samen met toeschouwers de aan elkaar geknoopte regenboogvlaggen weg die om het beeld waren gewikkeld. Ondanks de naam is het kunstwerk niet gekleurd, maar van brons. Foto's Taco van der Eb

Instituutsbestuur wiskunde stapt op

Twee bestuursleden van het Mathematisch Instituut (MI) hebben hun functie neergelegd op verzoek van de decaan van de bètafaculteit.

DOOR SUSAN WICHGERS EN MARK REID

Het verzoek komt na een kritisch rapport over de sociale veiligheid op het instituut. Uit mails die onder medewerkers van het MI zijn verspreid blijkt dat decaan Jasper Knoester vorige maand al de instituutsmanager Mieke Schutte en opleidingsdirecteur Floske Spijksma heeft gevraagd hun functie neer te leggen. Inmiddels hebben zij dat gedaan. Tot er nieuwe bestuurders zijn gevonden worden de taken tijdelijk door anderen waargenomen.

Vorig jaar beschreef *Mare* het onveilige werkklimaat binnen het instituut dat ertoe leidde dat meerdere statistici vertrokken. In een eerder gesprek met *Mare* zei interim-directeur van het MI Frans de Haas dat het rapport een nieuwe start voor het instituut moest worden. 'We willen ophouden met discussiëren over wie nou wat deed, wie schuldig is en wie gelijk heeft. Dat heeft het instituut twee jaar in zijn greep gehouden. We willen nu vooruit kijken en dat kan het best met een bestuur waarvan niemand verdacht wordt een bepaalde kant te verdedigen', aldus De Haas. De twee vertrekkende MI-leden zeggen in een gesprek met *Mare* dat zij het besluit van het faculteitsbestuur om hen te laten vertrekken overhaast vinden. Volgens hen gaat het besluit ook in tegen de afspraak om de aanbevelingen uit het rapport eerst te bespreken binnen het instituut voordat er actie wordt ondernemen. 'Er wordt op dit moment alleen gekeken naar de samenstelling van het instituutsbestuur, terwijl het faculteitsbestuur ook kritisch naar haar eigen rol zou moeten kijken.'

Naast het vertrek van de twee bestuursleden heeft de universiteit ook besloten dat hoogleraar Peter Stevenhagen niet meer in het Snellijsgebouw mag komen. Op dinsdag vond een twee uur durende bijeenkomst plaats met medewerkers van het MI en rector Bijl, decaan Knoester en interim-wd De Haas. *Mare* mocht niet aanwezig zijn bij de bijeenkomst maar sprak achteraf enkele aanwezigen. Volgens hen was er veel emotie bij de medewerkers en hekelden die het gebrek aan openheid over het rapport. Ook uitten ze kritiek over het gebrek aan continuïteit in het instituuts- en faculteitsbestuur en de moeilijke relatie met de faculteit. Wetenschappelijk directeur Frans de Haas laat na afloop van de bijeenkomst weten dat de universiteit niet kan ingaan op personele kwesties. 'We willen de conflicten nadrukkelijk achter ons laten en met elkaar een volgende bladzijde omslaan om het instituut weer op de rit te krijgen. Dat kan voor sommigen pijn doen. Alle beslissingen die we nemen zijn steeds gericht op cultuurverandering en op de toekomst van het instituut. Dat staat voorop, net als de sociale veiligheid. We hebben er alle vertrouwen in dat dit ook de goede kant op gaat en werken er samen met de medewerkers hard aan.' Ook decaan Knoester koestert hoop voor verbetering in de toekomst. 'Mijn verwachting voor de toekomst van het MI is positief, ook vanwege de grote kwaliteiten die het instituut herbergt: de kwaliteit van het onderzoek en onderwijs is hoog, er is in de afgelopen tijd veel jong talent aangenomen en het instituut is financieel gezond.'

Universiteit steunt slachtoffers van seksueel geweld

De Universiteit Leiden heeft vorige week het Amnesty International-manifest 'Let's talk about yes' ondertekend.

DOOR OSCAR VAN PUTTEN

Daarmee belooft Leiden zich in te zetten voor het voorkomen van seksueel geweld en het ondersteunen van slachtoffers. Uit eerder onderzoek van Amnesty bleek dat 11 procent van alle vrouwelijke en 1 procent van alle mannelijke studenten verkrachting meemaakt tijdens hun studententijd. Meer dan 60 procent weet niet waar ze hulp daarvoor kunnen krijgen. Volgens het manifest zijn de gevolgen ernstig en vaak blijvend.

Volgens Amnesty doen hogeronderwijsinstellingen nog te weinig om seksueel geweld tegen te gaan. Het manifest pleit voor een cultuur van consent. 'Het zou glashelder moeten zijn voor iedereen dat alleen 'ja' 'ja' betekent, aangezien alle seks volgens mensenrechtenverdragen en -standaarden gebaseerd moet zijn op wederzijdse instemming', aldus de mensenrechtenorganisatie. De universiteit heeft aangekondigd medewerkers op te leiden om met slachtoffers om te gaan. Voor studenten komen onder andere workshops, een postercampagne, een theatervoorstelling en een website met informatie over seksueel geweld. Daarnaast komen er lotgenotengroepen voor slachtoffers van seksueel geweld.

Opnieuw negatief reisadvies voor oranje en rode landen

Nu het ministerie van Buitenlandse Zaken de corona-reisadviezen heeft geschrapt, is het beleid van de universiteit ook weer teruggedraaid. Studenten mogen daardoor niet meer naar oranje of rode landen.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN

Vanwege de coronacrisis kleurde de wereld een tijd helemaal oranje op de site met reisadviezen van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Dat zorgde voor frustratie bij studenten en opleidingen, omdat je als student volgens universitair beleid nooit naar oranje landen mocht vanwege veiligheidsrisico's. Maar door de pandemie was het lastig om te onderscheiden of die risico's wel terecht waren. Dat leidde soms tot vervelende situaties, omdat veel studenten hun al dan niet verplichte studieonderdelen in het buitenland niet konden volgen. 'Vooral studenten van Afrikastudies voelden zich opgesloten', zegt Leo Harskamp, hoofd Veiligheidszaken. 'In januari hebben we toen besloten om het zelf te beoordelen.' De universiteit publiceerde lijsten met landen waar

Archeologie: meer aandacht voor problemen PhD's

Promoverende archeologen die met mentale klachten worstelen, weten vaak niet waar ze heen moeten, maar ook niet hoe ze hun contract verlengd kunnen krijgen.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN

De faculteitsraad heeft daar klachten over ontvangen, meldde voorzitter Marie Kolbenstetter. 'Het opzoeken van alle informatie kost zo veel tijd en energie, dat het niet altijd goed wordt gedaan. Dat heeft in enkele gevallen het resultaat gehad dat een PhD die voor een verlenging in aanmerking kwam, het niet heeft gekregen.' De raad wil een draaiboek maken als handvat, ook voor supervisors: 'Zij weten ook vaak niet wat ze moeten doen, of komen er te laat achter.' Decaan Jan Kolen vond het 'van belang dit snel te bespreken met de graduate school en personeelszaken'. Vertrekend bestuurslid Niels Laurens zei echter er 'heel erg van te schrikken' dat de oplossing zo ver wordt gezocht, in plaats van bij de verantwoordelijke: de leidinggevende. 'Die is verantwoordelijk voor het welzijn van de medewerker, dus als daar iets niet goed gaat, moeten we daarop acteren. Het is heel goed om HR erop te zetten, om te kijken of het beter kan.' 'Het probleem is dat leidinggevenden vaak onvoldoende getraind zijn om een burnout te herkennen in een vroeg stadium', zei Kolen. 'Ik denk dat dit ook op andere faculteiten speelt. En als de verlenging van het con-

tract niet komt, is er een technisch probleem dat aandacht verdient.' Of een promovendus een contractverlenging krijgt vanwege een burnout-periode, verschilt volgens Kolen per financier, en hij wil uitzoeken hoe dit precies zit. Laurens reageerde dat dit niet uit moet maken. 'Als iemand een burnout heeft, moet je dat als organisatie oppakken. Uit welk potje je dat betaalt, daar moet je iemand niet mee lastigvallen.' Supervisors vergeten vaak te vragen wat hun promovendus van hen nodig heeft, zegt aantredend bestuurslid Jan Pronk. 'Het begint met een ontwikkelvraag: welke cursussen moet iemand volgen om leiding te kunnen geven? Een leidinggevende heeft ook een zorgplicht. Maar de vraag "Wat heb jij van mij nodig?", in plaats van alleen over de artikelen die je zelf nodig hebt om je naam bij te zetten, stellen veel mensen niet automatisch als je iemand onder hun hoede krijgt. Ze zien alleen een gedreven iemand met wie ze toffe dingen doen. Niet iedereen is zich ervan bewust dat die vraag erbij hoort.' 'Ook als je regelmatig vraagt aan mensen en er ruimte voor maakt, kan het misgaan', vulde bestuurslid Bleda Düring aan. 'Het is niet zo dat je even alle begeleiders door een cursus gooit, en dan van het probleem af bent. Het zit deels in de hele competitieve wetenschappelijke cultuur, en gaat verder dan alleen meer oog voor elkaar hebben. Het is niet heel constructief om te zeggen, maar er zit een achterliggend probleem in de academische wereld.'

Leegstand, dat is pas crimineel

'Keep the cat in... and the cops out', staat er op de voordeur van de Van der Werfstraat, nummer 39. De spierwitte bel oogt gloednieuw en steekt vreemd af bij de afbladderende kozijnen van het pand. Het doet twijfelen of 'ie wel werkt, maar even later komt natuurkundestudent Anna (22) de deur open doen.

Achter de voordeur leidt een smalle ijzeren wenteltrap naar de kelder die dienst doet als woonkamer, waar een paar mensen met een projector op het plafond gericht liggend Mario Party spelen. De trap naar boven, richting de keuken, loopt langs een raam dat is gebarricadeerd met een paar planken en een spiraalbodem.

'Nog van de vorige krakers, om de politie buiten te houden', zegt Anna. 'Het ultieme symbool voor kraken: een barricade van een bedbodem, vastgespijkerd met bierdopjes.'

De keuken bevindt zich in de hal, waar de kamer van Denise (23, geografie, educatie en communicatie) aan zit. Klein maar met hoogslaper, ook een erfenis van de vorige krakers. In de kamer ernaast, ingericht in aardtinten en voorzien van hangmat, wordt iemand getatoeëerd.

Oude tijden herleven: dankzij de wooncrisis zijn krakers terug van weggeweest. Tijd voor een bezoek aan krakersgroep Vrij Parkeren Leiden. 'Als het dak niet lekt, is dat een luxe.'

DOOR SUSAN WICHGERS
FOTO'S MARC DE HAAN

De vorige krakers zaten er in 2013, weet programmeur Justin (25). 'Wij zitten hier nu iets meer dan een maand, zij hebben het niet zo lang volgehouden. Sindsdien is hier niks meer gebeurd.' Als bewijs laten de krakers met gepaste trots de werkende wc zien verderop in de hal. Justin: 'Eerst zaten de leidingen helemaal los, maar inmiddels werkt alles.'

Wie denkt dat krakers een deur openbreken, een bank neerzetten en er tevreden op neerploffen, heeft het mis. Sinds ze hun intrek hebben genomen, zijn de bewoners non-stop aan het klussen en inrichten geweest. Met als ultieme uitdaging het ophangen van de boiler op de bovenste verdieping. 'Deze man had het zogenaamd al eerder gedaan', zegt Anna, doelend op Justin, 'maar eerst viel de boiler van de muur, en toen hing hij 'm verkeerd om op. Inclusief klagen heeft het in totaal zo'n vijf dagen gekost: twee dagen gejaknt, drie dagen gewerkt.' Inmiddels hangt de boiler stevig, zij het met steun van wat pallets.

Een andere ontbering was het lekkende dak, maar daar liggen de krakers niet wakker van. 'Als een dak niet lekt, is dat een luxe', vindt Justin. Ze hebben het geplakt, maar wachten nog op de eerste regen om erachter te komen of het wat heeft uitgehaald.

Het geheel doet erg denken aan een studentenhuus, en dat is het eigenlijk ook. Met als groot verschil dat de vier bewoners van het pand, Anna, Justin, Denise en acupunctuurstudent Amy (24) geen huur betalen en al hun eigen voorzieningen moeten regelen. >

Een aantal van hen wisselt al jaren steeds van woning: bij vrienden, dan weer anti-kraak, in de zomer op de camping. De vriendengroep had dit pand al een tijdje op het oog. Na grondig vooronderzoek ondernamen ze actie. 'Eerst wil je natuurlijk weten wie de eigenaar is, en waarom het leegstaat', legt Justin uit. 'Dit pand staat al decennia leeg. De originele eigenaar is overleden. De dochter, die nu eigenaar is, woont in Apeldoorn en doet er niks mee. We hebben laten weten dat we hier zitten, maar we krijgen geen reactie.'

Anna: 'Dat onderzoek is belangrijk, want er kan ook een goede reden zijn dat het leegstaat. Het is natuurlijk zonde als je zoveel moeite stopt in het opknappen en je er dan snel weer weg moet.'

En sommige panden zijn om technische redenen ongeschikt – ook voor krakers zijn er grenzen. Justin: 'Ik ben eens ergens gaan kijken waar het plafond met bouwtempels omhoog werd gehouden. Dat is echt te gevaarlijk.'

Tot in de jaren '80 was kraken nog een heel geaccepteerde vorm van leegstandbestrijding, maar er klonk steeds meer kritiek en er kwamen steeds meer regels. Zo mochten er lange tijd bijvoorbeeld geen panden meer worden gekraakt die minder dan een jaar leeg stonden.

In 2010 is er een wet ingevoerd waardoor kraken onder alle omstandigheden illegaal werd. Sindsdien raakte het een beetje in de vergetelheid. Maar door de huidige wooncrisis en alle protesten ontstaan er weer meer kraakinitiatieven, zien ook de bewoners van de Van der Werfstraat.

'Er zijn steeds meer mensen die het zat zijn', stelt Justin. 'De woningmarkt zit op slot, en niemand lijkt de sleutel te hebben. Ik heb een vriend die op z'n 42^e na 24 jaar op een wachtlijst een sociale huurwoning kreeg toegewezen. Mensen willen gewoon een woning.'

Het kraken van de Van der Werfstraat is dus zowel uit nood geboren als uit idealisme. Want behalve wonen, hebben de bewoners grootse plannen voor het pand. 'Een van onze wensen is om een grotere keuken te maken', zegt Anna, 'zodat we kunnen koken voor de buurt.'

'We willen avonden organiseren voor 50 tot 100 man uit de hele buurt, om saamhorigheid te creëren', legt Justin uit. 'Gebaseerd op het Duitse idee van een VoKu, een afkorting van Volkskuche, waar mensen uit alle lagen van de samenleving tegen kostprijs kunnen komen eten. Op zo'n avond maakt het niet uit wat je status is.'

'We willen ook graag een weggeefwinkel beginnen, een geldloze kringloopwinkel', zegt Amy. Justin: 'En filmavonden organiseren in de kelder.' 'Barbecueën op het dakterras', oppert Anna. Amy: 'En zelf groenten verbouwen.'

'Had iemand al feestjes gezegd?', vraagt Denise. 'Nee, maar dat kan hier ook niet', antwoordt Justin. 'We zitten midden in een woonwijk, dat zou te veel overlast geven.'

Bovenal willen ze dat mensen ook zelf ideeën kunnen aandragen. 'Er zijn zoveel jonge mensen met leuke ideeën, maar zonder plek om ze uit te voeren', zegt Justin. 'Wat we precies gaan doen, hangt ook af van de vraag vanuit de buurt.'

Hun grote dakterras, de muren versierd met anti-kapitalistische graffiti en leuzen, grenst aan een hoop andere huizen. Met alle burens hebben ze al contact gelegd. De meesten zijn positief, een enkeling hooguit huiverig. Justin: 'Die zeggen: "Prima wat jullie daar doen, maar ik wil er niks mee te maken hebben." Volgens mij zijn ze een beetje bang dat ze de wet al overtreden door zich met ons in te laten.'

Denise benadrukt dat kraken niks anders is dan wonen. 'De periode voor je gesetteld bent is anders, ja, maar mensen hebben onterecht een heel crimineel beeld bij kraken.' 'Het grootste deel van de tijd liggen we onder een dekentje met thee', vult Anna aan. 'Gisteren zaten we met z'n allen op het dakterras huiswerk te maken.'

Denise: 'vvd Leiden tweette over ons dat er hard moet worden opgetreden tegen krakers, want "kraken is diefstal". Ondertussen zaten wij hier gewoon jus d'orange te drinken. Houd je mond, denk ik dan. Het is pas crimineel om panden leeg te laten staan.'

Voorlopig steekt Vrij Parkeren Leiden, zoals de krakersgroep zich noemt, daar aan de Van der Werfstraat dus een stokje voor. 'Het enige vakje bij Monopoly waar je niet hoeft te betalen als je erop landt', verklaart Anna hun naam en logo. 'En als wij het spelen, hebben we nog een extra regel: sta je op Vrij Parkeren, dan krijg je gratis een huis van iemand anders.'

‘Het grootste deel van de tijd liggen we onder een dekentje met thee’

Pushbericht: 'Pas op, u zou komende week de-pressief kunnen worden.'

Als het ligt aan Eiko Fried is dit de toekomst. De Leidse psycholoog leidt het project WARN-D, een jarenlange studie naar het voorkomen van depressies.

Daar is het volgens hem hoog tijd voor, omdat behandelingen niet altijd aanslaan. 'Sinds de jaren 90 gebruiken we dezelfde therapieën en medicaties, en ondanks voortdurend onderzoek zien we nauwelijks verbeteringen in de effectiviteit daarvan. Slechts de helft van depressieve patiënten voelt zich na een eerste behandeling beter.' En dat terwijl je depressies juist kunt voorkomen, als je er op tijd bij bent. 'Bijvoorbeeld door op een gezonde manier met stress leren omgaan en voldoende slapen. Maar de grote vraag blijft: op wie moeten we ons richten, en wanneer moeten we ingrijpen?'

Dat hoopt hij met WARN-D te beantwoorden. Vier groepen van vijfhonderd studenten worden intensief gevolgd; van het eerste cohort zijn de meeste resultaten inmiddels binnen.

Deelnemers vullen vier keer per dag een enquête in over hun mentale toestand: hebben ze ver-

velende dingen meegemaakt, zijn ze gestrest of juist blij? Daarbij dragen ze een smartwatch die onder andere hun hartslag en slaapritme meet. Ook in de maanden daarna krijgen ze geregeld vragenlijsten. Doel van de jarenlange studie is om een weeralarm voor depressie te ontwikkelen: voorspellen wie het meeste risico loopt, en wanneer.

Dat levert 'terabytes aan data' op, zegt Fried. Meer dan twintig mensen werken mee aan het project, van masterstudenten tot wetenschappelijk adviseurs. 'Zelfs aan tech support is een collega twintig uur per week kwijt.' Maar al die gegevens zijn volgens hem ook noodzakelijk. 'Grote doorbraken in kankeronderzoek of weersvoorspelling kwamen doordat we complexiteit omarmden. We hebben depressie te simpel voorgesteld, en moeten accepteren dat het enorm ingewikkeld is. Heel veel factoren spelen een rol: niet alleen je hersenen, maar ook je sociale omgeving, leefstijl, persoonlijkheid, enzovoorts.'

In deze grote wirwar gaat Fried op zoek naar patronen. 'We weten nog niet welke gegevens we uiteindelijk kunnen gebruiken om depressie te

voorspellen. We moeten eerst grip krijgen op het ingewikkelde systeem dat erachter zit.'

Hij is niet de eerste die depressies probeert te voorspellen. 'Maar veel onderzoekers kijken te ver vooruit. Je kunt niet het weer over twee jaar voorspellen, hetzelfde geldt voor depressies. We willen weten of iemand binnen een paar maanden of zelfs weken het risico loopt.'

De studie richt zich specifiek op alle studenten aan universiteiten, hbo's en mbo's. 'Depressie is een enorme blob: iedereen beleeft het anders. Twee mensen kunnen allebei depressief zijn, maar door geheel andere oorzaken en zonder dezelfde symptomen. Als je vijftien bent, speelt de band met je ouders een belangrijke rol voor je mentale gezondheid. En op je vijftigste zijn medische problemen juist een issue. Een waarschuwingssysteem voor iedereen is te ambitieus, daarom hebben we de groep ingeperkt.'

Jonge mensen zijn volgens Fried de ideale groep. 'In het licht van de coronacrisis zien we dat mentale gezondheid een belangrijke rol speelt bij jongeren. Wie van een depressie is hersteld, krijgt vaak alsnog te maken met een terugval. Als je die eerste episode voorkomt, dan voorkom je levenslang lijden.'

Maar praktische zaken spelen ook een rol. 'Ze kunnen beter omgaan met technologie. En voor veel wetenschappers zijn studenten makkelijker te rekruteren.'

Met de resultaten wil Fried uiteindelijk een app ontwikkelen. 'Die zou de gebruiker elke dag ondervragen: hoe was je dag, hoe voel je je? Daarmee kan de app voorspellen of iemand het risico loopt op depressie, en zo ja, diegene waarschuwen.'

WARN-D zoekt nog steeds deelnemers, aanmelden kan via <https://warn-d.com/nl/deelname/>

Een buienradar voor depressies

Depressie kun je beter voorkomen dan genezen, vindt psycholoog Eiko Fried. In een jarenlang onderzoek wil hij kwetsbare studenten opsporen.

DOOR OSCAR VAN PUTTEN
FOTO TACO VAN DER EB

‘We willen weten of iemand binnen een paar maanden of zelfs weken het risico loopt’

‘Zwart’, ‘wit’, of ‘van kleur’ gaat niet over zuiverheid

Laten we het ongemak over de reductie tot huidskleur en gender benutten om racisme te bestrijden, betoogt **Jasmijn Rana**.

Mare-columnist Remco Breuker beschrijft dat hij niet alléén ‘een witte man’ is (‘Waarom ik de onzuiverheid en het gemengd zijn blijf vieren’, *Mare* 17, 17 februari). Waar komt de aandrang vandaan om dat te benadrukken? Niemand beweert dat zijn witheid of mannelijkheid een essentie met zich meedraagt die puur of zuiver is. Niemand beweert dat hij daardoor geen diverse, multiculturele familieleden of ervaringen kan hebben. Zijn gender en huidskleur zorgen er echter wel voor dat hij minder snel wordt gediscrimineerd en benadeeld. Ik snap waar het ongemak met de termen ‘wit’ en ‘zwart’ vandaan komt. Ik groeide zelf op in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw, in een huishouden, buurt en stad waar zowel culturele diversiteit als kleurenblindheid werd nagestreefd. Huidskleur scheen er niet toe te doen. Het kerstdiner op school bestond uit gerechten uit de hele wereld. We bezochten ‘multiculturele’ festivals zoals *Racism Beat It!* en de slogan *‘There is only one race, the human race’* was ons levensmotto.

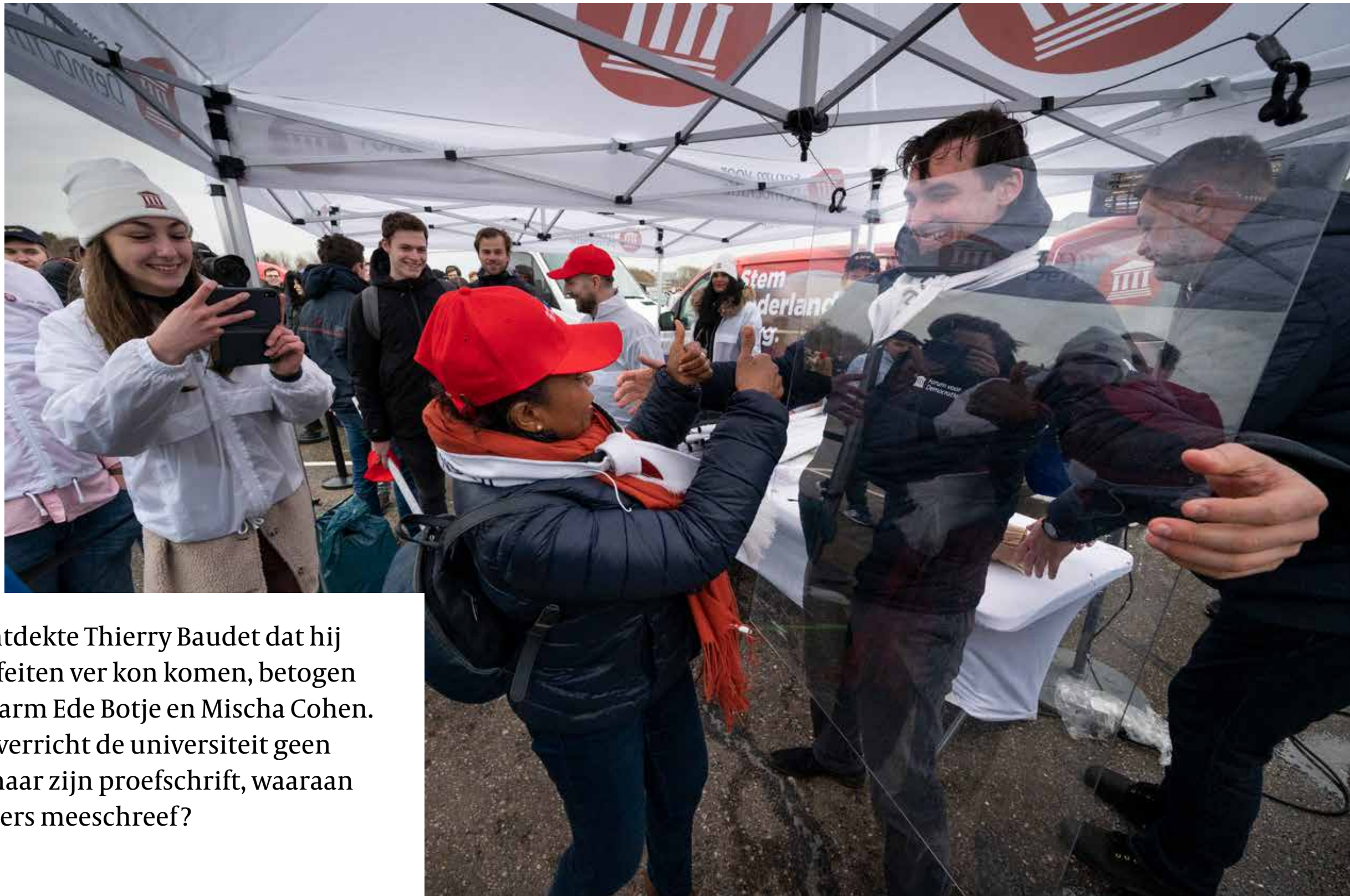
Toen het nieuwe millennium de multiculturele samenleving failliet verklaarde, bleek racisme niet verdwenen. Integendeel, de mengelmoeis en culturele diversiteit die voor mij en mijn vrienden vanzelfsprekend leek, moesten we constant verdedigen, terwijl racistische uitingen steeds onbeschaamder aan de oppervlakte kwamen in politiek en media. Zowel het multiculturalisme als de doodverklaring ervan heeft er niet voor gezorgd dat racisme de wereld uit is. Je kunt het de huidige antiracisembeweging niet kwalijk nemen dat ze van tactiek wisselen.

Hoe stellen we etnisch profileren bij de politie en de overheid aan de kaak? Hoe zorgen we voor eerlijke kansen op de arbeidsmarkt? En eerlijke salariëring? De karakteristieken benoemen die ten grondslag liggen aan discriminatie en het gebrek aan representatie, zoals huidskleur en gender, biedt nieuwe mogelijkheden in de strijd tegen racisme. Dat komt allereerst doordat we nu het beestje bij de naam noemen en we daardoor niet meer om de wijdverbreidheid van racisme heen kunnen.

Anderzijds, en dit is misschien ijdele hoop mijnerzijds, doordat ook witte mannen reflecteren op de privileges die ze hebben. Het lijkt een trend te zijn: witte mannen die nu voor het eerst meemaken dat ook zij in een hokje gestopt kunnen worden, reflecteren op wat dat voor hen betekent – zie de soap rondom de publicatie van het boek *De Zeven Vinkjes* door Joris Luyendijk. Mensen met een andere huidskleur dan wit en mensen met een ander gender dan man ervaren echter van kinds af aan hoe het is als de complexiteit van jouw persoon gereduceerd wordt tot huidskleur of gender.

Maar niemand beweert dat die hokjes – de termen ‘zwart’, ‘wit’, maar ook ‘van kleur’ – een essentie van puurheid of zuiverheid in zich hebben als ze gebruikt worden om het gebrek aan representatie aan te kaarten. Het zijn sociale constructen die een nieuw bewustzijn creëren en ingezet worden om racisme te bestrijden, zoals het multiculturele ideaal dat niet heeft kunnen doen. De volgende stap is het ongemak over de reductie tot huidskleur en gender zoals witte mannen die nu ervaren, productief maken in de strijd tegen racisme en seksisme.

JASMIJN RANA is onderzoeker bij het Leiden Institute of Cultural Anthropology and Development Sociology

Katwijk, februari 2021. Tijdens de verkiezingstournee met zijn ‘Vrijheidskaravaan’ houdt Thierry Baudet een spatscherm omhoog zodat bezoekers ondanks de coronaregels toch selfies met hem kunnen maken.

In Leiden ontdekte Thierry Baudet dat hij ook zonder feiten ver kon komen, betogen biografen Harm Ede Botje en Mischa Cohen. En waarom verricht de universiteit geen onderzoek naar zijn proefschrift, waaraan iemand anders meeschreef?

DOOR VINCENT BONGERS
FOTO TACO VAN DER EB

Are we guilty of not caring about the war?

We don’t need a ‘who cares the most about this war’-challenge, argues **Angad Malhotra**.

Rightfully so, the article ‘Het was oorlog, maar niemand gaf een krimp’ by Maia de Quay (*Mare* 18, 24 februari) had the intention to highlight the horror of the Ukraine crisis, and our hesitance as a society to stand up against it. In that regard, I applaud the author. However, using my classmates and myself as a tool to make this point, was interesting, to say the least. But more importantly, using the author’s own logic, the article implicates herself as someone who doesn’t care about the war. The logic of the author’s argument was, in a nutshell, that if you were silent during this ‘painfully stupid’ moment, you obviously didn’t care about the war. Therefore, I, as one of those 25 ‘silent’ souls in that class, do not give a hoot about this war. Interestingly, considering she herself participated in that silence, we must con-

clude based on her own logic, that she also doesn’t care about the Ukrainian war. After all, as she explains, the class’s silence was painfully universal. Thus, we are all guilty of not caring. Her own silent self included. Yet, apparently she does care. Strangely enough, in writing an article where she proclaims she cares, she inadvertently discredits the very logic she uses in her article to infer that I do not care. I ask her to either: abide by her own logic, and state she really doesn’t care about the war either, just like the rest of us in that class; or, preferably, accept that the logic she used in the article is invalid. Pardon my English, but you can’t have your cake and eat it too. Ultimately, we are all appalled by this war. We don’t need to play a competition of ‘who cares the most?’ as we curl up on the couch to watch the news, with sad tearing eyes dripping into our hot bolognese. Oh, and of course, in silence.

ANGAD MALHOTRA, law student

Hoe leugens tot gejuich leiden

‘Nee, nee, nee! Die gast komt niet hierheen toch?’

Een student die de Spaanse trappen in het Wijnhavengebouw komt aflopen, kijkt nog eens goed naar het scherm waar een afbeelding van Thierry Baudet is te zien. Bij nadere inspectie blijkt het de cover van *Mijn meningen zijn feiten* te zijn, het boek van journalisten Harm Ede Botje en Mischa Cohen over Baudet dat in oktober 2020 verscheen. ‘Oh oké’, stelt ze opgelucht vast. ‘Het gaat alleen maar over hem.’ De auteurs zijn uitgenodigd door het Centrum voor Nederlandse Politiek en Bestuur van de universiteit om net voor de gemeenteraadsverkiezingen in discussie te gaan met de zaal over FVD en het fenomeen Baudet. ‘Hij heeft een nieuw boek uit: *Het coronabedrog*’, zegt Botje aan het begin van de bijeenkomst. ‘De timing daarvan is net verkeerd. Het had *Ik steun Poetin* moeten heten.’ In de Oekraïne-oorlog neemt Baudet het immers op voor het Kremlin. Al in zijn tijd als Leids promovendus werd hij beïnvloed door een figuur die nauwe banden onderhoudt met de Russen: de Britse euroscepticus en politiek filosoof John Laughland. ‘De geleerden zijn het er wel over eens dat Laughland een verlengstuk van het Kremlin is’, zegt Cohen. ‘Die man heeft Baudet echt voor zijn karretje gespannen’, aldus Botje. Cohen: ‘Die wilde hem op de FVD-lijst voor de Europese verkiezingen. Toen dat niet lukte werd hij fractieme-dewerker in het Europees parlement. ‘Baudet zei zelfs in een promotiefilmpje van Forum dat Laughland had meegeschreven aan zijn proefschrift’.

‘Baudet is bijna nooit bij debatten en laat zijn kroonprinsen het vuile werk opknappen’

Botje breekt in: ‘Dames en heren, jullie zijn wetenschappers. Mag iemand meeschrijven aan andermans proefschrift zonder dat deze persoon als medeauteur op de cover te staat?’ Hij geeft zelf antwoord. ‘Nee, dat mag niet, maar de Leidse universiteit vond dat opvallend genoeg geen reden om daar een onderzoek naar in te stellen.’ De promotieplechtigheid op 21 juni 2012 was ook bijzonder: ‘Zijn eerste echte publieke optreden’, vertelt Cohen. ‘Hij strooide met leugens, maar toch juichte een deel van het publiek in het Academiegebouw hem toe. Daar ontdekte Thierry dat hij met zijn enorme charisma heel ver kan komen, hoe *fact free* hij ook is.’ Een student wil weten of de pro-Poetinhouding van Baudet de kans van de FVD schaadt bij de verkiezingen. ‘Twintig procent van de Nederlanders stond bij het begin van de invasie niet negatief tegenover Poetin’, reageert Cohen. ‘Dat electoraat kan de FVD aanboren.’ Het is wel twijfelachtig hoe die twintig procent tegen Poetin aankijkt ‘na de beelden van bloedende zwangere vrouwen die op brancards worden weggedragen’, zegt Botje. Het doel van Baudet is om een meerderheid van de stemmen op te halen in Urk en Volendam, aldus Cohen. ‘Dat ziet hij als de bolwerken van waaruit hij zijn ideeën verder kan verspreiden.’ Botje: ‘Het zou me echter verbazen als Forum wethouders gaat leveren.’

Baudet snapt zelf niet waarom hij zoveel tegenstand krijgt, zegt Cohen. ‘Hij kan het zich eenvoudigweg niet voorstellen dat iemand het niet met hem eens is. Daarom is hij ook telkens weer teleurgesteld dat een kleine minderheid hem maar steunt. Het is een patroon, net als dat iedereen zich uiteindelijk van hem afkeert.’ Dat zie je ook bij de afdeling rechtsfilosofie in Leiden. ‘Dat was zijn bolwerk, nu wringt het bij de professoren daar’, zegt Botje. ‘Andreas Kinning was een de mentoren van Baudet, die heeft finaal afscheid van hem genomen. Verder is er nog Afshin Ellian, de baas van rechtsfilosofie, die gooit elke week wel een bak ellende over Baudet heen. Alleen van leermeester Paul Cliteur hoor je niets meer. Die kiest voor een totale media-blackout en is gewoon verdwenen. We zijn heel verbaasd dat hij Baudet maar blijft steunen.’ Botje verwacht overigens niet dat de FVD instort, mocht Baudet stoppen met de partij. ‘Hij is slecht in het Kamerwerk. Dat interesseert hem niet, en hij is ook bijna nooit meer bij debatten. Dat laat hij over aan de door hem gekweekte kroonprinsen Freek Jansen en Gideon van Meijeren.’ Cohen: ‘Hij heeft nu een kern om zich heen van wie hij geen tegenstand krijgt, en die voor hem het vuile werk opknapt. Die jongerenorganisatie is een hechte groep. Ze trainen tijdens semi-militaire vakanties in de Ardennen.’ Botje: ‘Er duiken steeds nieuwe gezichten op. Deze partij gaat nog heel erg lang bij ons blijven, ook zonder Baudet.’

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 8 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs:** *Twee leerlingen. *Nederlands, brugklas. *Nederlands, wiskunde, 2 vmbo basis. *Biologie, wiskunde 2 vmbo. *Ook hulp ge-

vraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijs-winkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Gevraagd: proeflezers voor de concept-tekst van een boek met de titel "Valse pretenties", en de subtitel: "Over communicatie, mens, en samenleving. Een soort evaluatie van de huidige menselijke samenleving". Het concept telt 260 bladzijden, met in totaal iets minder dan 82.000 woorden. Belangstellenden kunnen zich aanmelden door een mail te sturen naar vp4@hccnet.nl.

Aanstormende dichters zonder rijmdwang opgelet! Sla uw poëzieslag elke 1e maandag-

avond van de maand in café Festina Lente, Amsterdam en win 70 euro. inl@aanm:svenariaans@hotmail.com FB: Poëzieslag Festina Lente

Gezocht: huishoudelijke hulp 2 uur per week in het centrum van Leiden. Info 06 3309 2028

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijftientig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
Website mareonline.nl
Twitter [@weekbladmare](https://twitter.com/weekbladmare)
Instagram [@weekbladmare](https://www.instagram.com/weekbladmare)
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 10.000

Hoofredactie: Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie: Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman
a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek

s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid, m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers
swichgers@mare.leidenuniv.nl
Oscar van Putten (stagiair)
oscarvanputten@gmail.com

Medewerkers: Pim Bakx | Remco Breuker | Omar Ghaly | Maia de Quay | Olaf Leeuwis

Art direction en vormgeving:
Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl

Fotografie:
Taco van der Eb | Marc de Haan

Illustraties:
Bas van der Schot | Bandirah | Silas.nl

LAMME LEIDSE MEMES

CULTUUR

Een pauzeknop tegen de pijn

‘Zonder het kapitalisme was ik waarschijnlijk ook depressief geworden, maar het helpt niet’

Muzikant Aafke Romeijn maakt op haar nieuwste album *Godzilla* vrolijke elektronische popmuziek over haar depressies, en de weg daaruit. Zaterdag staat ze op het festival Peel Slowly and See. ‘Het grappige is: suïcidaal zijn is ook banaal.’

DOOR SUSAN WICHGERS
FOTO BIBIAN BINGEN

De stekjes groeien net, de planten willen water, en er komt nog een nieuw seizoen van *South Park*. Allemaal redenen om ‘niet weg te gaan’, zingt Aafke Romeijn (1986) in *South Park*. Hoewel sommige journalisten dachten dat het nummer over uitstelgedrag ging, doelt Romeijn eigenlijk op zelfmoord. ‘Het is alleen maar mooi dat mensen het op totaal andere, onschuldigere manieren horen’, vindt ze. ‘Ik heb geprobeerd om de tekst licht te maken, om weg te blijven van zware concrete woorden en juist kleine lichte beelden te gebruiken. Als mensen iets totaal anders in mijn muziek horen of in mijn boek lezen dan ik erin heb willen leggen, betekent dat niet dat het publiek dom is, maar hopelijk dat mijn werk gelaagd is. Dat geeft mensen de gelegenheid om een nummer tot iets van henzelf te maken.’

Romeijn is behalve muzikant ook schrijver en feminist. Op social media ventileert ze zonder enige terughoudendheid haar mening over politieke kwesties. Ook in haar werk schemert die door. In het nummer ‘Zuidas’ bijvoorbeeld, waarin ze zingt: ‘Op de Zuidas wordt gebouwd aan constructies om vanaf te springen.’

‘Als ik ergens een antikapitalistische *subliminal message* in kan stoppen, zal ik dat altijd doen, maar bovenal is het een illustratie van hoe een suïcidaal brein werkt. Als ik langs de Zuidas rijd, ben ik normaal gesproken enorm gefascineerd door de architectuur. Wat en waar zijn ze aan het bouwen, welk architectenbureau zit erachter? Als ik suïcidaal ben, denk ik: oh, daar kan ik óók vanaf springen. Je zoekt alleen maar uitwegen.’

‘Ik link mijn depressies vaak aan kritiek op kapitalisme of politiek. Zonder het huidige politieke systeem was ik waarschijnlijk ook depressief geworden, maar de omstan-

digheden helpen niet mee om mentaal weerbaar te zijn. Ik denk dat de ecologische crisis een enorme druk legt op onze generatie. We leven met een voortdurend besef dat dingen eindig zijn en dat we daar deels zelf schuld aan hebben.’ Ze is gestopt met tellen hoeveel depressies ze precies achter de rug heeft, maar van kinds af aan heeft ze er ongeveer eens in de vijf jaar een jaar lang last van. Toch leeft ze niet in afwachting tot het weer misgaat.

‘Het fijne van de menselijke geest is dat het snel vergeet. Zodra je er uitkomt, neemt je normale leven het zo snel over dat je binnen een paar maanden gewend bent aan een normale staat van zijn, en vergeet je hoe erg het was. Dat is een heel instinctief overlevingsmechanisme.’

‘Er zijn wel momenten dat ik even iets voel en daar bang van word, maar die gaan altijd weer over. Dus ik heb, gelukkig, periodes dat het weg is. Ik ken ook mensen die chronisch depressief zijn, die hebben dat helemaal nooit. Wat dat betreft ben ik nog gezegend.’

En stekjes die net gaan groeien, restjes in de koelkast, of een nieuw seizoen van *South Park*: zijn dat tijdens de diepste dalen echt redenen om nog even te blijven?

‘Het klinkt banaal, maar het grappige is dat suïcidaal zijn ook banaal is. Soms, als je zoveel pijn in je hoofd hebt dat je echt niet meer wil leven, is het vaak niet eens zo dat je echt dood wil, maar dat je een pauzeknop wil hebben. Tijdens die periodes is het veel te zwaar om te denken: ik moet er voor altijd zijn voor mijn partner, of voor mijn kind. Maar je kan wel denken: vandaag zingen we nog uit, want vanavond is er een leuke film op tv. Dan voel ik me vast wat beter en morgen zien we wel. De strategie is om het leven behapbaar te maken.’

Praten over zelfdoding kan bij hulp- en preventielijn 0900-0113 of via [113.nl](https://www.113.nl)

Peel Slowly and See

Zaterdag vindt de twaalfde editie van het festival Peel Slowly and See plaats. Die avond treden in zes verschillende zalen twintig artiesten op met muziek uit de volledige muzikale breedte. Met genres van jazz tot hiphop en van post-punk tot indietronica krijgen bezoekers én artiesten de kans buiten hun muzikale comfort zone te treden. Naast Aafke Romeijn is ook Ashley Henry te zien, een opkomend talent in de Britse jazzindustrie die jazz combineert met moderne beats en hiphop. De band Conjunto Papa Upa speelt psychedelische nummers met een mix van Salsa, Afro-Latin en Caraïbische ritmes. En op het laatste moment is ook nog Rosemary Loves a Blackberry aan het programma toegevoegd. Dat is het elektronische eenmansproject van de Russische activiste Diana Burkot, voormalig lid van feministische, politieke punkrockband Pussy Riot.

Peel Slowly and See. Zaterdag 19 maart, vanaf 19:00. Gebr. De Nobel, Scheltema Leiden en Marktsteeg 10

‘Zuipen en fitnesssen, dat noem ik balans’

Huis: Huize Kosmors
Adres: Morsweg
Grootte: 12m²
Kost: €295
Bewoners: 7

Jullie zoeken een nieuwe bewoner?
‘We gaan donderdag hospiteren. Ik denk dat ik dan degene ben die de lastigste vragen stelt. Ik vind het leuk als mensen

met originele dingen komen. Je merkt snel of iemand een beetje spontaan is of niet. Een oud-huisgenoot kwam altijd met opdrachten zoals: teken je emotie op een pingpongballetje. Mijn vragen zijn iets normaler. Als je mee mag doen aan een tv-programma, welke zou dat dan zijn?’

Wat hoop je dan dat ze zeggen?

‘Temptation Island of Ex on the Beach natuurlijk! Meestal komen ze aan met Expeditie Robinson ofzo, maar dat is zo standaard. Mensen denken dat universiteitsstudenten niet van reality shows houden, maar ik kijk dat echt met heel veel plezier. Ik ken ook iemand die heeft meegedaan aan Love Island, al gebeuren daar weinig spannende dingen. Qua juicy-ness kijk ik liever naar Temptation of Ex on the Beach.’

Staan daar zakken eiwitpoeder?

‘Ik word helemaal gek als ik niet kan fitnesssen: als ik de tijd heb, het liefst vijf of zes keer per week. Krachttraining met zware gewichten, squatten, benchen, deadliften, dat soort dingen. Ik train altijd in mijn eentje. Het is een soort therapie. Ik kan niet zonder. ‘Ik neem elke dag creatine, dat stimuleert je spiergroei en helpt met herstel. Ik heb ook proteïne, maar dat probeer ik vooral uit mijn voedsel te halen omdat dat beter voor je is. En nog wat verschillende vitamines. Ik ben iemand die altijd voor all or nothing gaat.’

Heb je een doel?

‘Ik zou uiteindelijk graag een keer een wedstrijd willen doen. Niet van die heftige bodybuilding. Ik wil absoluut geen sixpack, dat vind ik niet mooi bij vrouwen. Maar ik zou wel ooit aan een bikiniwedstrijd mee willen doen, dat je afgetraind bent en gaat poseren. ‘Het probleem is dat je een aantal weken helemaal droog moet trainen, en het zuipen helemaal los moet laten. Ik eet doordeweeks heel gezond, maar in het weekend is het zuipen. Dat noem ik balans.’

Vandaar die flessen drank?

‘Een student is altijd een beetje alcoholist, zeggen ze toch? Die flessen links hebben wel een reden: mijn moeder heeft wijn geïmporteerd. Daar heb ik aan het begin van mijn studententijd mee geholpen: ik heb op beurzen gestaan, cursussen gedaan. ‘Het ging om Turkse wijn, dus niet zo standaard. Door het warmere klimaat is de smaak veel intenser. Er zit ook meer alcohol in. Het zijn onwijs goede wijnen, maar omdat het onbekend was, ging het verkopen lastig en is mijn moeder uiteindelijk gestopt. Af en toe trekken we met het huis een fles open. Daarna brengt mijn moeder weer een paar nieuwe.’

DOOR PIM BAKX
FOTO TACO VAN DER EB

COLUMN | MAIA DE QUAY

Dansen waar je niet dood gevonden wil worden

Bijna iedere Leidse student krijgt er vroeg of laat mee te maken: 21-diners. Zeker nu onze vriendin corona bijna 2 jaar roet in de diners heeft gegooid, wordt er op dit front wat ingehaald de laatste tijd. Zodoende heb ik nu al zaterdagen in september (!) geblokt in mijn agenda en organiseerde ik (nou goed, vooral mijn moeder) een paar weken geleden mijn eigen ik-ben-dan-in-middels-misschien-wel-23-maar-geef-nu-pas-een-21-diner. Het concept is vrij simpel: je nodigt een zwik vrienden uit, verzorgt een (quasi-) culinair diner, zet een onfatsoenlijke hoeveelheid flessen wijn op tafel en laat je eens goed de oren wassen door ouders, huisgenoten en andere mensen waarvan je dacht dat het je vrienden waren.

‘Tot diep in de nacht stonden we in een veredelde skihut in Bussum tussen Goois kroost’

Een ander belangrijk, maar voor mij heikel punt van 21-diners betreft de onmogelijk wrede thema's die zo nu en dan de revue passeren. Zo word ik zelf altijd een beetje onpasselijk van dresscodes waarbij iedereen bijvoorbeeld een verschillende tint van de kleur groen moet dragen of alle genodigden in het wit en de jarige jet vervolgens in het rood ten tonele verschijnt. Foto's van dergelijke gezelschappen lijken mijns inziens meer plaats te hebben op de respectievelijke websites van amateurtheaters of sektes (voor zover die laatste groep er webpagina's op nahouden) dan op Instagram - maar goed, wie ben ik.

Indien mogelijk is het ook altijd leuk je 21-diner in een zo obscuur mogelijk dorp te organiseren opdat je Leidse genodigden zich rond 14.00 u naar het station moeten begeven om ervoor te zorgen dat ze rond 18.00 u aan jouw eetkamertafel in Norg kunnen zitten. Soms is het een beetje alsof er is gedacht ‘Oké, wat is de verste uithoek van het land en het slechtst te bereiken met het ov? Check, dáár wonen mijn ouders!’ Toen we zondag bepakt, bezakt en behoorlijk brak door de sta-

tionshal in Leiden liepen onderweg naar de fiet-senstalling, zei mijn huisgenoot heel treffend dat het eigenlijk maar een raar concept is om met minstens twintig man stad en land af te reizen naar een uithoek van Nederland om daar vervolgens precies te doen wat we in Leiden ook kunnen doen en dan de volgende dag weer met z'n allen ellendig in een trein rollen om terug te keren naar Leiden. Hoewel het onmogelijk omslachtig klinkt, is het absoluut alle moeite, tijd en ellende waard - een avond omringd met je favoriete mensen is immers voor iedereen een geschenk. Daarnaast moet ik ook gewoon toegeven dat het wel wat heeft om uit te gaan in allerlei gekke dorpen waar je verder niet dood gevonden wil worden. Zo stonden we met zijn twintigen tot diep in de nacht in een soort veredelde skihut in Bussum te dansen met 17-jarig Goois kroost. Hoewel zij (nog) niet begrepen dat vrouwen (die bovendien zo'n vijf jaar ouder zijn) niet spontaan met je willen tongen als je ze op hun billen slaat, was het simpelweg een magistrale avond. Je kunt zeggen wat je wil van 21-diners, maar op een onvergetelijke ervaring kun je altijd rekenen.

MAIA DE QUAY is student rechten